

Platous „frontkjempersjekker“ var bevilgede erstatningskrav

Ingen falske vitneprover mot Holger Tau

Byrettsdommer Zimmer og fylkesmann Platou tok i dag i lagmannsretten skarpt til orde mot Langeland og Bergsviks beskyldning, mens Bergsviks påstand om falsk vitneprov i saken mot Holger Tau som ble dømt til døden i 1948, ble gjendrevet punkt for punkt.

I «Dømmer ikke» siterer Langeland et brev fra Justisdepartementet til Riksadvokaten der det bl. a. heter at departementet er enig i at den kontorbetjent som ansettes bør være medlem av N.S. Brevet er i følge Langeland konsipert og oppsatt av Fredrik Zimmer, den gang sekretær i Justisdepartementet, og han finner det lite betryggende at en mann som en gang har pålagt en tjenestemann å bli N.S. skal dømme andre fordi de ble det.

Dette og andre dokumenter fikk Langeland under krigen fra Riksadvokatens kontor, der det ble drevet intens spionasje. Waaler fotograferte dem av for ham.

— Jeg har aldri skrevet det som er sitert i Langelands bok, hevder Zimmer. — Det er foretatt tilføyelser i dokumentet senere. Han hadde ikke fått skrevet til gjennomsyn før det gikk ut.

— Visste De dette, spør lagmann Bonnevie Langeland.

— Jeg hadde også nazistisk overordnet under krigen, sier Langeland, — og jeg passet alltid på at mine skriv ble lest gjennom før de gikk ut. Men på lagmannens spørsmål må han innrømme at en slik påpasselighet neppe var alminnelig.

Ansettelses av Waaler så Zimmer på som en fiende. Han visste at Waaler var N.S., og fikk først siden vite at han var med i illegalt arbeid.

Statsadvokat Waaler forklarer at han selv nektet å ta stillingen som statsadvokat i Oslo, inntil han ble beordret. Om sitt medlemskap i N.S. sier han at man den gang i politikretser ikke anså et slikt for å være av stor betydning.

— Ingen kunne være i tvil om at medlemskap i N.S. var nasjonalt forkastelig, sier høyesterettsdommer Nygaard, — selv om det rådet tvil om hvorvidt det var straffbart.

Peter Harsem forklarer seg om spredningen av Langelands og Bergsviks skrifter. Tidligere er det opplyst i retten at Langelands skrift ble mangfoldiggjort av Harsem og solgt på restaurantere for 50 kroner stykket. Harsem vil ikke uttale seg om hvorledes han har fått tak i Langelands skrift. Bergsvik ga ham sitt selv, og han stensilerte det og sendte det til Sør-Amerika for å bevise at de rømte landssvikere ikke var kriminelle forbrytere.

Korrekturfeil i «Dømmer ikke»

Om fylkesmann Platou som ekspedisjonssjef i Justisdepartementet skriver Langeland at handelsråd Johannessen skal ha kommet med følgende opplysninger: Mens banksjef Sandberg satt fengslet i 1945 ble han beskyldt for i sin statsråttid å ha anvist pengebeløp til frontkjemper. Tiltalen falt bort da det viste seg at alle sjekkene var utferdiget av Platou.

Opplysningene er ikke kommet fra handelsråd Johannessen, forklarer Lan-

geland nå. Det skyldtes utelukkende en korrekturfeil. Men han husker ikke leger hvor han har det fra.

Fylkesmann Platou kjenner overblikket ikke til at han skal ha skrevet sjekker til frontkjemper. I administrasjonsrådets dager kom det inn en rekke klager fra folk som var blitt fengslet på mistanke i april dagene 1940. Etter omhyggelige forundersøkelser av politianviste departementet dem erstatning for tort og sveie. Det måtte være det Langeland siktet til.

Sandberg forklarer at han etter å ha lest Langelands bok skrev til ham at hvis ikke Platous navn hadde stått på sjekkene, hadde han følelsen av at dette ville bli brukt som et tiltalepunkt. Aktør i Sandbergsaken, advokat Blom, erklærte at Sandberg hverken hadde vært tiltalt eller siktet for et slikt punkt.

Langeland forlater retten

Tiltalepunktet om falske vitneprover i Holger Tau-saken gjelder bare Bergsvik, og Langeland og hans forsvarer forlot under behandlingen av dette retten.

To av vitnene, direktør Ole Jensen og Petter Andreas Johannessen møtte i retten.

Om direktør Jensen skriver Bergsvik at han i Tau-saken påsto at tiltalte spente ham i skrittet, med det resultat at testiklene måtte fjernes. Senere viste det seg at organet var blitt fjernet for flere år siden på grunn av sykdom. Direktør Jensen gjentok sin forklaring fra Tau-saken, dokumentert av en erklæring fra overlege Brekke, som viste at Bergsviks påstand er grepet ut av luften.

Petter Andreas Johannessen skal i følge Bergsvik ha forklart at han fikk sitt kjeveben brukt av Tau, skjønt dette var blitt skadd 10 år før. Også han gjendriver Bergsviks påstand kraftig. Et annet vitne, skriver Bergsvik, kom inn i retten på krykker. Overlege Brekke som var til stede som medisinsk sakkynndig, sa «kast krykkene», og mannen måtte forlate retten. Den eneste det kan være tale om, er telegrafist Bjarne Lyse som for tiden er i utenriksfart. Han fikk skutt av det ene benet i mai 1945, og hadde ikke fått noe kunstig ben da han møtte som vitne i Tau-saken. Lyses skriftlige forklaring blir lest opp i retten, sammen med en erklæring fra overlege Brekke som ligger syk og ikke kan møte. Brekke har aldri kommet med noen slik bemerkning, og bevitner videre at Lyse umulig kunne opptrådt uten krykker på den tiden.

Bergsvik skriver videre at Tau ble forferdelig torturert i fengslet. En av dem som satt sammen med ham i fengslet, Bjarne Karlén, forklarer i lagmannsretten at folk som sto omkring når han ble brakt til og fra rettssak i Stavanger, skal ha trådt Tau på tær og gitt ham en rekke nålestikk på øve, kroppen. Av andre har han hørt at fengselslegen og fengselsbetjenten nektet Tau legebehandling fordi han «så likevel skulle skytes». Petter Arnold Sand var ganggutt i kretsfengslet i Stavanger mens Tau satt fengslet, og gjentar Karléns forklaring. Heller ikke han har snakket med Tau om dette, eller hørt at han ble nektet legebehandling.